

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 243/2017-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4 júla 2017 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti [REDACTED] a [REDACTED], obaja bytom [REDACTED] [REDACTED], zastúpených advokátkou JUDr. Gabrielou Košudovou, Svätoplukovo námestie 3, Nitra, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. Z-2-43 Cb 1/1996, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. Z-2-43Cb 1/1996 porušené boli.

2. Krajskému súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. Z-2-43Cb/1/1996 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. [REDACTED] a [REDACTED] priznáva finančné zadost'učinenie, každému v sume po 4 000 € (slovom štyritisíc eur), ktoré im je Krajský súd v Bratislave p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Krajský súd v Bratislave je p o v i n n ý uhradiť [REDACTED] a [REDACTED] [REDACTED] trovy konania v sume 330,04 € (slovom tristotridsať eur a štyri centy) na účet advokátky JUDr. Gabriely Košudovej, Svätoplukovo námestie 3, Nitra, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 243/2017-9 z 11. apríla 2017 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejedanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. Z-2-43 Cb 1/1996 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Sťažovatelia v sťažnosti uviedli, že krajský súd ako súd prvej inštancie vydal v napadnutom konaní, ktoré sa začalo ešte v roku 1996, šesť rozsudkov s výraznými časovými odstupmi, v ktorých absentovali základné zákonné náležitosti. Z uvedených faktov vyplýva, že ani po viac ako 21 rokoch od podania žaloby ku dnešnému dňu predmetná vec nie je právoplatne rozhodnutá, a teda stav ich právnej neistoty trvá neúmerne

dlho, čo je v nesúlade nielen s konštantnou judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, ale aj v rozpore s princípmi právneho štátu.

Odstránenia protiprávneho stavu spôsobeného nesprávnym úradným postupom krajského súdu sa sťažovatelia domáhali sťažnosťou na prietahy v konaní a na neúmernú dĺžku konania podanú predsedovi krajského súdu 11. januára 2017. V odpovedi krajského súdu na túto sťažnosť z 26. januára 2017 súd konštatoval, že vo vzťahu k namietanej dĺžke konania ju nepovažuje za primeranú a z toho dôvodu bude právna vec preradená do osobitného režimu sledovania vecí predsedom súdu. Z odpovede súdu ďalej vyplýva, že vec bola prerozdelená po odchode zákonného sudcu do starobného dôchodku v roku 2016 a bude snahou senátu zaoberajúceho sa vecou v zmysle aktuálnej právnej úpravy v predmetnej veci nariadiť pojednávanie v 1. polroku 2017. Vo vzťahu k namietaným prietahom v konaní bolo konštatované, že aktuálne nedochádza k prietahom a sťažnosť je v tejto časti nedôvodná a konajúci súd sa viackrát pokúšal vec rozhodnúť a tým odstrániť stav právnej neistoty.

Sťažovatelia sú toho názoru, že krajský súd nekoná efektívne, sústredene a v súlade s ustanovením čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a čl. 5 ods. 2 CSP, čo má a malo za následok, že ochrana práv sťažovateľov nie je rýchla a účinná.

3. Sťažovatelia tvrdia, že v napadnutom konaní na krajskom súde došlo k prietahom v konaní a dĺžka sporového konania je neúmerná, čím došlo a dochádza k porušeniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

4. Na základe uvedeného sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Krajský súd Bratislava svojím postupom v konaní vedenom pod sp. zn. Z 2-43Cb/1/1996, porušil zákonné právo [redacted]... a [redacted]... na prerokovanie ich veci bez zbytočných prietahov podľa článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Krajský súd Bratislava svojím postupom v konaní vedenom pod sp. zn.: Z 2-43Cb/1/1996, porušil zákonné právo [redacted]... a [redacted]...

na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

3. [REDAKOVANÉ]... sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie ako náhrada nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch v sume 21.100,- EUR...

[REDAKOVANÉ]... sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie ako náhrada nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch v sume 21.100,- EUR. “

5. Sťažovatelia zároveň žiadali priznať im právo na náhradu trov právneho zastúpenia v sume 330,04 €, ktoré žiadajú zaplatiť na účet ich právneho zástupcu.

6. Krajský súd na základe výzvy ústavného súdu zaujal k sťažnosti stanovisko vo vyjadrení sp. zn. 1SprV/214/17 z 15. mája 2017, v ktorom uviedol, že z vyjadrenia JUDr. Eleny Ondrišovej (predsedníčky senátu), ktorý v uvedenej právnej veci aktuálne koná, vyplýva, že predmetná vec bola tomuto senátu krajského súdu predložená v roku 2016 z dôvodu odchodu zákonného sudcu JUDr. Petra Pospеча do starobného dôchodku. JUDr. Ondrišová vec reálne prevzala 4. januára 2017, keď bol spis vrátený z odvolacieho súdu, ktorý uznesením z 29. novembra 2016 zrušil už šiesty rozsudok tunajšieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, a vo veci je nariadený termín pojednávania na 31. máj 2017. K sťažnosti sťažovateľov na prietahy v konaní z 11. januára 2017 krajský súd uviedol, že ju vyhodnotil ako nedôvodnú, a to vzhľadom na skutočnosť, že v súčasnosti nedochádza k prietahom v konaní, keďže od vrátenia veci z Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) 4. januára 2017 tunajší súd priebežne koná (nariadenie termínu pojednávania na 31. máj 2017).

Krajský súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti z 15. mája 2017 taktiež skonštatoval, že namietanú dĺžku konania nepovažuje za primeranú, preto bola uvedená právna vec prevedená do osobitného režimu sledovania vecí predsedom súdu.

7. K vyjadreniu krajského súdu z 15. mája 2017 sa sťažovatelia vyjadrili podaním doručeným ústavnému súdu 2. júna 2017, v ktorom uviedli, že krajský súd vo vyjadrení z 15. mája 2017 len potvrdil skutkové tvrdenia uvedené sťažovateľmi v ich sťažnosti, ako aj skutočnosť, že v minulosti došlo k prietahom v konaní a že dĺžka napadnutého konania

je neprimeraná. Dôvody uvedené krajským súdom v jeho vyjadrení z 15. mája 2017 podľa názoru sťažovateľov nemožno považovať za také, ktoré by ospravedlňovali objektívne existujúci a pretrvávajúci protiprávny stav.

Následným podaním doručeným ústavnému súdu 6. júna 2017 sťažovatelia k aktuálnemu stavu napadnutého konania uviedli, že krajský súd na pojednávaní uskutočnenom 31. mája 2017 vo veci nerozhodol. Pojednávanie bolo odročené na neurčito s tým, že žalobcovi bola uložená povinnosť riadne predložiť jasnú špecifikáciu nároku žaloby v lehote 30 dní, čo považujú sťažovatelia po viac ako 21 rokoch sporového konania za kontraproduktívne, keďže tento nedostatok bol počas konania z ich strany viackrát namietaný a žalobca vyzývaný zo strany konajúceho súdu na jeho odstránenie. Podľa sťažovateľov v konaní neustále dochádza k priesťahom a ukončenie napadnutého konania nemožno v dohľadnej dobe očakávať.

8. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

9. Zo spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie vedené krajským súdom ústavný súd zistil celkový prehľad konania a vzhľadom na rozsiahle obdobie jeho trvania uvádza len podstatné skutočnosti, ktoré nastali v jeho priebehu až dosiaľ:

- 2. január 1996 – doručenie žaloby o zaplatenie sumy 1 865 460 Sk s príslušenstvom a o strpenie výkonu záložného práva podaného proti sťažovateľom [REDAKOVANÉ]

- 23. máj 1997 – doručenie čiastočného späťvzatia žalobného návrhu,

- 10. júla 1998 – pokyn krajského súdu na zaslanie výzvy súdu žalobcovi na zaplatenie súdneho poplatku za žalobný návrh a na zaslanie žalobného návrhu žalovaným na vyjadrenie,

- 12. máj 2000 a 15. november 2000 – doručenie žiadostí žalobcu o oznámenie stavu konania a o nariadenie pojednávania,

- 30. apríl 2001 – pojednávanie bolo odročené na neurčito (nedostavil sa ani žalobca, ani žalovaní, resp. ich právni zástupcovia, a žalovaní, resp. ich právny zástupca, svoju neúčast' ani neospravedlnili),

- 28. máj 2001 – pojednávanie bolo odročené na neurčito (právny zástupca žalovaných navrhol pojednávanie odročiť z dôvodu zabezpečenia dôkazov na podporu jeho prednesených tvrdení),

- 12. júl 2001 – pojednávanie bolo odročené na 27. september 2001 (nedostavil sa ani žalobca ani žalovaní, resp. ich právni zástupcovia),

- 27. september 2001 – pojednávanie bolo odročené na neurčito (nedostavil sa žalobca, ktorý svoju neúčast' ospravedlnil a žiadal o odročenie pojednávania),

- 8. november 2001 – pojednávanie bolo odročené na neurčito (právny zástupca žalovaných ospravedlnil neúčast' žalovaných a trval na ich osobnej prítomnosti na pojednávaní),

- 10. jún 2002 – pojednávanie bolo odročené na 24. október 2002 (nedostavil sa ani žalobca, ani žalovaní, resp. ich právni zástupcovia, právny zástupca žalovaných svoju neúčast' ospravedlnil a žiadal o odročenie pojednávania z dôvodu kolízie pojednávanií),

- 24. október 2002 – pojednávanie bolo odročené na 13. január 2006 (nedostavil sa ani, žalobca ani žalovaní, resp. ich právni zástupcovia, právny zástupca žalovaných svoju neúčast' ospravedlnil a žiadal o odročenie pojednávania z dôvodu kolízie pojednávanií),

- 9. december 2002 – doručenie návrhu žalobcu na zmenu účastníkov konania,

- 11. marec 2005 – uznesenie krajského súdu č. k. Z-2-43 Cb 1/96-79 o pripustení zmeny účastníkov konania, do konania vstúpila ako žalobkyňa [REDAKOVANÉ],

- 21. október 2005 – pojednávanie bolo odročené na 13. január 2006 (nedostavil sa žalobca),

- 13. január 2006 – na pojednávaní bol vyhlásený rozsudok č. k. Z-2-43 Cb 1/96-94, ktorým krajský súd konanie v časti 1 865 460 Sk zastavil a zároveň žalovaných (sťažovateľov) zaviazal na zaplatenie sumy 1 700 127,30 Sk a trov konania (nedostavili sa žalovaní, resp. ich právny zástupca a svoju neúčast' ani neospravedlnili),

- 24. február 2006 – doručenie odvolania žalovaných proti rozsudku z 13. januára 2006,

- 2. marec 2006 – spis bol predložený najvyššiemu súdu na rozhodnutie o odvolaní,
- 27. marec 2006 – spis bol z najvyššieho súdu vrátený krajskému súdu z dôvodu rozhodnutia o oslobodení žalovaných od súdnych poplatkov za odvolanie,
- 22. apríl 2006 – uznesenie krajského súdu č. k. Z-2-43 Cb 1/96-112 o priznaní oslobodenia od súdneho poplatku za odvolanie,
- 4. júl 2006 – spis bol opätovne predložený najvyššiemu súdu na rozhodnutie o odvolaní,
- 22. január 2008 – spis bol z najvyššieho súdu vrátený krajskému súdu s tým, že najvyšší súd uznesením č. k. 1 Obo 66/2006-118 z 29. novembra 2007 rozhodol tak, že rozsudok krajského súdu z 13. januára 2006 v napadnutej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, a to z dôvodu, že rozsudok krajského súdu bol neúplný, vydaný na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu, jeho záver o opodstatnenosti celého vymáhaného nároku voči žalovaným nemal oporu vo vykonanom dokazovaní a bol predčasný,
- 21. október 2008 – pojednávanie bolo odročené na neurčito (žalovaní žiadali pojednávanie odročiť z dôvodu neprítomnosti ich právneho zástupcu, ktorý bol práceneschopný),
- 24. marec 2009 – pojednávanie bolo odročené na neurčito (nový právny zástupca žalovaných žiadal o odročenie pojednávania z dôvodu krátkosti času na oboznámenie sa s predmetom konania),
- 2. jún 2009 – pojednávanie bolo odročené na neurčito (z dôvodu oboznámenia žalobcu s vyjadrením žalovaných a zasláním stanoviska k nemu),
- 8. september 2009 – pojednávanie bolo odročené na neurčito,
- 23. marec 2010 – na pojednávaní bol vyhlásený rozsudok č. k. Z-2-43 Cb 1/96-205, ktorým krajský súd žalobu v celom rozsahu zamietol,
- 19. máj 2010 – doručenie odvolania žalobcu proti rozsudku z 23. marca 2010 (v časti výroku o trovách konania),
- 26. máj 2010 – doručenie odvolania žalobcu proti rozsudku z 23. marca 2010,
- 2. júl 2010 – spis bol predložený najvyššiemu súdu na rozhodnutie o odvolaní,
- 18. január 2011 – spis bol z najvyššieho súdu vrátený krajskému súdu s tým, že najvyšší súd uznesením č. k. 5 Obo 73/2010-218 z 29. novembra 2010 rozhodol tak,

že rozsudok krajského súdu z 23. marca 2010 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie – najvyšší súd považoval záver krajského súdu o tom, že žalobca neunesol dôkazné bremeno o oprávnenosti príslušenstva pohľadávky, pretože neustálil jednoznačne výšku pohľadávky, za právne nedôvodný a vyslovil záver, že na určenie výšky príslušenstva sú potrebné odborné znalosti, a preto by mal krajský súd nariadiť na posúdenie tejto skutočnosti znalecké dokazovanie s poukazom na § 120 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016 (ďalej len „OSP“),

- 9. marec 2011 – pojednávanie bolo odročené na neurčito (právny zástupca žalovaných ospravedlnil svoju neúčast' a žiadal pojednávanie odročiť z dôvodu, že žalovaní trvajú na jeho prítomnosti na pojednávaniach),

- 11. máj 2011 – pojednávanie bolo odročené na 29. jún 2011 (z dôvodu oboznámenia žalobcu s písomným vyjadrením žalovaných),

- 29. jún 2011 – pojednávanie bolo odročené na 28. september 2011 (26. septembra 2009 bol tento termín pojednávania zrušený),

- 7. december 2011 – na pojednávanií bol vyhlásený rozsudok č. k. Z-2-43 Cb 1/96-263, ktorým krajský súd žalobu v celom rozsahu zamietol,

- 2. január 2012 – doručenie odvolania žalobcu proti rozsudku zo 7. decembra 2011,

- 23. február 2012 – spis bol predložený najvyššiemu súdu na rozhodnutie o odvolaní,

- 13. apríl 2012 – spis bol z najvyššieho súdu vrátený krajskému súdu s tým, že najvyšší súd uznesením č. k. 5 Obo 16/2012-287 z 29. februára 2012 rozhodol tak, že rozsudok krajského súdu zo 7. decembra 2011 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, a to z dôvodu nedostatku jeho odôvodnenia podľa § 157 OSP, pričom zároveň krajskému súdu vytkol, že nerešpektoval predchádzajúce rozhodnutia najvyššieho súdu, nenariadil znalecké dokazovanie a nevykonal žiadne dokazovanie na posúdenie výšky a oprávnenosti príslušenstva pohľadávky,

- 24. máj 2012 – na pojednávanií bol vyhlásený rozsudok č. k. Z-2-43 Cb 1/96-296, ktorým krajský súd žalobe v celom rozsahu vyhovel,

- 26. jún 2012 – bolo doručené odvolanie žalovaných proti rozsudku z 24. mája 2012,

- 27. júl 2012 – spis bol najvyššiemu súdu predložený na rozhodnutie o odvolaní,

- 10. apríl 2013 – spis bol z najvyššieho súdu vrátený krajskému súdu s tým, že najvyšší súd uznesením č. k. 5 Obo 59/2012-318 z 9. apríla 2013 rozhodol tak, že rozsudok krajského súdu z 24. mája 2012 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, a to opätovne z dôvodu nepreskúmateľnosti a nedostatku jeho odôvodnenia,

- 27. jún 2013 – pojednávanie bolo odročené na 18. júl 2013 z dôvodu vyhlásenia rozsudku,

- 18. júl 2013 – na pojednávaní bol vyhlásený rozsudok č. k. Z-2-43 Cb 1/96-339, ktorým krajský súd žalobu v celom rozsahu zamietol,

- 2. august 2013 – doručenie odvolania žalobcu proti rozsudku z 18. júla 2013,

- 6. september 2013 – spis bol predložený najvyššiemu súdu na rozhodnutie o odvolaní,

- 28. október 2014 – spis bol z najvyššieho súdu vrátený krajskému súdu s tým, že najvyšší súd uznesením č. k. 5 Obo 40/2013-349 z 15. októbra 2014 rozhodol tak, že rozsudok krajského súdu z 18. júla 2014 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, a to z dôvodu neúplne zisteného stavu veci, pričom krajskému súdu najvyšší súd uložil doplniť dokazovanie,

- 9. december 2014 – doručenie návrhu žalobcu na zmenu účastníkov konania,

- 15. december 2014 – uznesenie krajského súdu č. k. Z-2-43Cb 1/96-365 o pripustení zmeny účastníkov konania,

- 15. január 2015 – pojednávanie bolo odročené na neurčito (z dôvodu zaslania podkladov s ohľadom na zmenu účastníkov konania zo strany žalobcu žalovaným),

- 12. február 2015 – pojednávanie odročené na 5. marec 2015,

- 5. marec 2015 – na pojednávaní bol vyhlásený rozsudok č. k. Z-2-43 Cb 1/96-410, ktorým krajský súd žalobe v celom rozsahu vyhovel,

- 5. marec 2015 – uznesenie krajského súdu č. k. Z-2-43 Cb 1/96-413, ktorým zaviazal žalovaných na úhradu trov konania žalobcovi,

- 7. apríl 2015 – doručenie odvolania žalovaných proti rozsudku z 5. marca 2015 a uzneseniu z 5. marca 2015,

- 13. máj 2015 – spis bol predložený najvyššiemu súdu na rozhodnutie o odvolaní,

- 4. január 2017 – spis bol z najvyššieho súdu vrátený krajskému súdu s tým, že najvyšší súd uznesením č. k. 5 Obo 21/2015-437, 5 Obo 23/2015 z 29. novembra 2016

rozhodol tak, že rozsudok krajského súdu z 5. marca 2016, ako aj uznesenie krajského súdu z 5. marca 2016 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, a to z dôvodu, že krajský súd nepostupoval v súlade s názorom najvyššieho súdu vyjadreným v jeho predchádzajúcich zrušujúcich rozhodnutiach, vo veci rozhodol predčasne a bez riadneho zistenia skutkového a právneho stavu a jeho nové rozhodnutie opätovne nespĺňa náležitosti riadneho odôvodnenia rozsudku,

- 31. mája 2017 – pojednávanie bolo odročené na neurčito s tým, že žalobcovi bola uložená povinnosť špecifikovať žalobný nárok (následne súd nariadi vo veci pojednávanie alebo znalecké dokazovanie).

III.

10. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov. Zároveň namietajú aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého má každý právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. K namietanému porušeniu sťažovateľmi označených práv malo dôjsť postupom krajského súdu v napadnutom konaní.

12. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

13. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

14. Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania, resp. strana sporu podľa Civilného sporového poriadku účinného od 1. júla 2016, obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

15. Táto povinnosť súdu vyplývala do 30. júna 2016 z § 6 OSP, ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplývala z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov. V súčasnosti od 1. júla 2016 táto povinnosť vychádza zo zásad Civilného sporového poriadku, a to v zmysle čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb, resp. § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania. Na druhej strane Civilného sporového poriadku kladie oveľa väčšie nároky a požiadavky

aj na strany sporu a ich nesplnenie sankcionuje stratou sporu (napr. čl. 8, § 132, § 150, § 151, § 153 a § 154 a ďalšie).

16. Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna (nesústredená) činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09).

17. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

17.1 Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že preskúmané konanie nie je po právnej ani skutkovej stránke osobitne zložitú – jeho predmetom je nárok na zaplatenie pohľadávky (resp. už len jej príslušenstva, keďže žalovaní istinu uhradili v priebehu konania) z úverovej zmluvy, teda ide o vec patriacu do štandardnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Potreba určenia výšky úrokov z omeškania, ktorá je medzi stranami sporu stále sporná, síce signalizuje určitý stupeň zložitosti veci, avšak nemôže byť takej intenzity, aby napadnuté konanie v čase rozhodovania ústavného súdu trvalo viac ako 21 rokov. Na právnu a skutkovú náročnosť napadnutého konania nepoukázal vo svojom vyjadrení k sťažnosti z 15. mája 2017 ani krajský súd.

17.2 Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov, bolo správanie sťažovateľov v preskúmanej veci. V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že je síce pravdou, že sťažovatelia (resp. ich právny zástupca) sa napríklad pojednávani uskutočnených 30. apríla 2001 a 13. januára 2006 nezúčastnili a svoju neúčasť ani neospravedlnili a v prípade pojednávani uskutočnených 8. novembra 2001,

10. júna 2002, 24. októbra 2002, 21. októbra 2008 a 24. marca 2009 (resp. ich právny zástupca) žiadali pojednávanie odročiť z dôvodov existujúcich na ich strane, avšak v pomere k celkovej dĺžke napadnutého konania, ktoré trvá viac ako 21 rokov a dosiaľ nie je právoplatne skončené, nemožno uvedené okolnosti považovať za také, ktoré výrazným spôsobom ovplyvnili celkovú dĺžku napadnutého konania.

17.3 Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu sťažovateľmi označeného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup krajského súdu v napadnutom konaní.

17.3.1 Ústavný súd zo spisu krajského súdu sp. zn. Z-2-43 Cb 1/1996 zistil, že v napadnutom konaní, ktoré sa začalo doručením žaloby krajskému súdu 2. januára 1996, bol prvý úkon zo strany krajského súdu (pokyn na zaslanie výzvy pre žalobcu na zaplatenie súdneho poplatku za žalobný návrh a na zaslanie žalobného návrhu žalovaným na vyjadrenie) vykonaný až 10. júla 1998, t. j. po uplynutí viac ako 2 a pol roka od začatia konania, a prvé pojednávanie vo veci bolo krajským súdom napriek žiadostiam žalobcu o nariadenie pojednávania (žiadosť z 12. mája 2000 a z 15. novembra 2000) nariadené až na 30. apríl 2001, t. j. až po 5 rokoch od začatia konania ako druhý úkon krajského súdu v predmetnom konaní. Za obdobie výraznej nečinnosti krajského súdu možno taktiež považovať obdobie od doručenia návrhu žalobcu na zmenu účastníkov konania 9. decembra 2002 do rozhodnutia krajského súdu o tomto návrhu žalobcu 11. marca 2005 uznesením č. k. Z-2-43 Cb 1/96-79 o zmene účastníkov konania v trvaní približne 27 mesiacov. Ústavný súd je však toho názoru, že prieťahy v predmetnom konaní okrem už uvedených období nečinnosti krajského súdu sú aj výsledkom jeho zjavnej neefektívnej činnosti, ktorá sa prejavila predovšetkým v tom, že napadnuté konanie dosiaľ nie je právoplatne skončené, a to aj napriek tomu, že počas doterajšieho trvania konania krajský súd vo veci rozhodol celkovo už šesťkrát. Všetky rozsudky krajského súdu boli totiž najvyšším súdom ako súdom odvolacím zrušené a vec bola krajskému súdu vrátená na ďalšie konanie, pričom ako dôvod zrušenia rozhodnutí krajského súdu najvyšší súd okrem ďalších dôvodov opakovane uviedol aj nedostatok riadneho odôvodnenia rozhodnutí krajského súdu podľa § 157 OSP účinného v čase ich vyhlásenia a ich nepreskúmateľnosť

(napríklad v prípade rozhodnutí krajského súdu č. k. Z-2-43 Cb 1/96-263 zo 7. decembra 2011, č. k. Z-2-43 Cb 1/96-296 z 24. mája 2012 a č. k. Z-2-43 Cb 1/96-410 z 5. marca 2015), ako aj nedostatočné zistenie skutkového stavu (napríklad v prípade rozhodnutí krajského súdu Z-2-43 Cb 1/96-94 z 13. januára 2006 a č. k. Z-2-43 Cb 1/96-339 z 18. júla 2013 a č. k. Z-2-43 Cb 1/96-410 z 5. marca 2015). Vo svojom poslednom uznesení č. k. 5 Obo 21/2015-437, 5 Obo 23/2015 z 29. novembra 2016 najvyšší súd konštatoval taktiež závažný nedostatok v postupe krajského súdu spočívajúci v tom, že krajský súd sa už po zrušení jeho prvého rozsudku najvyšším súdom v ďalšom konaní dôsledne neriadil pokynmi uvedenými v predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí odvolacieho súdu a svoj postup náležite neodôvodnil.

17.3.2 V súlade so svojou stabilnou judikatúrou (napr. IV. ÚS 280/2011, III. ÚS 231/2012, III. ÚS 473/2012) ústavný súd zároveň uvádza, že takéto konanie nie je potrebné ďalej osobitne vyhodnocovať, resp. podrobne rozoberať neefektívny postup krajského súdu, pretože už len poukazom na celkovú dĺžku trvania konania a skutočnosť, že konanie dosiaľ nie je právoplatne skončené, je možné konštatovať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Takáto zdĺhavosť konania predlžuje stav právnej neistoty účastníka do takej miery, že sa jeho právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate (mutatis mutandis I. ÚS 39/00, I. ÚS 66/03, III. ÚS 113/07).

18. Berúc do úvahy samotný priebeh napadnutého konania pred krajským súdom a vychádzajúc predovšetkým zo skutočnosti, že predmetné konanie nie je právoplatne skončené ani po viac ako 21 rokoch od začatia konania, neostávalo ústavnému súdu nič iné, ako konštatovať, že postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. Z-2-43Cb 1/1996 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu sťažovateľmi označených práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

IV.

19. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

20. Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že základné práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu bolo porušené a napadnuté konanie nie je dosiaľ právoplatne skončené, prikázal krajskému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádzajú sťažovatelia domáhajúci sa právoplatného rozhodnutia súdu vo svojej veci (bod 2 výroku nálezu).

21. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho označené práva boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

22. Sťažovatelia sa sťažnosťou domáhali aj priznania finančného zadosťučinenia pre každého v sume po 21 100 € (1 000 € za každý rok stavu právnej neistoty z výsledku sporového konania) odôvodňujúc to tým, že vyplatením takéhoto finančného zadosťučinenia by došlo k dovŕšeniu ochrany porušených práv a k zmierneniu ich ujmy pociťovanej v dôsledku zbytočných prietáhov a neprimeranosti dĺžky konania.

23. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské

práva, ktorý spravodlivé finančné zadostučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

24. S prihliadnutím na všetky okolnosti veci ústavný súd považoval priznanie sumy 4 000 € každému zo sťažovateľov za primerané finančné zadostučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

V.

25. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

26. Ústavný súd v súlade s už citovaným zákonným ustanovením napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia v konaní o ich sťažnosti advokátkou JUDr. Gabrielou Košudovou.

27. Ústavný súd pri rozhodovaní o úhrade trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2016, ktorá bola 884 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2017. Advokátka vykonala 4 úkony právnych služieb (pre každého zo sťažovateľov po 2 úkony), a to prevzatie a prípravu zastupovania a podanie sťažnosti. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2017 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) znížená o 50 % tarifnej odmeny (§ 13 ods. 2 vyhlášky) pri zastupovaní dvoch alebo viacerých sťažovateľov predstavuje sumu 73,67 €. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 8,84 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 82,51 € za jeden úkon uskutočnený v roku 2017. Odmena advokátke za poskytnuté služby v konaní pred ústavným súdom (za 2 úkony právnych služieb) predstavuje celkovú sumu 165,02 € za jedného účastníka konania, t. j. za dvoch účastníkov konania 330,04 €.

28. Priznanú úhradu trov konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 4 výroku nálezu).

29. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. júla 2017